

Izhaja:

10. in 25. dan vsakega meseca.

Dopisi naj se izvolijo frankirati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 10 kr. od garmondvrste za vsako pot.

MIR.

Vsakemu svoje!

Velja:

za celo leto 1 goldinar,
po pošti prejeman
1 gl. 24 kr.

Denar naj se pošilja pod
napisom:

Upravništvu „Mira“
v Celovcu.

Leto IX.

V Celovcu 10. decembra 1890.

Štev. 23.

Govor poslanca Einspieler-ja o koroškem šolstvu.

(Po stenografičnem zapisniku)

Pri lanskem razgovoru o šolah je Nj. svetlost g. deželni predsednik rekel, da se bo kar mogoče postavno in pravično ravnalo, in da bo on gledé šolstva na to delal, da se bo mladina učila misliti in preudarjati, da se jej podajo koristne vednosti, in da se bo tako povzdignila omika med ljudstvom s pomočjo šole, in da se bo pri tem tudi na terjatve slovenskega prebivalstva pravično oziralo, v kolikor se to naslanja na postave. Da ni naloga, ponemčevati ali poslovenjevati, ampak da je treba namen šole pred očmi ohraniti in se ozirati na dejanske razmere. Zastran šol v slovenskih krajih da je treba skrbeti, da se bodo otroci naučili v slovenskem jeziku moliti, brati in pisati itd.

Popolnoma sem preverjen, da ima g. deželni predsednik najboljšo voljo, za šolo kar mogoče skrbeti; če pa pogledam na šole, kakoršne so danes, moram obžalovati, da se veljavni besedi g. deželnega predsednika še ni posrečilo, tudi visoki c. k. deželni šolski svet pregovoriti, da bi tisti šole v slovenskih krajih tako uravnal, da bi se omika širila med celim slovenskim ljudstvom, in da bi se terjatvam slovenskega ljudstva dale tiste pravice, ki so izrečene v postavah. Omika vsakega naroda se naslanja na šolo. Tista ima namen, da širi omiko med najnižje vrste ljudstva. Zdaj pa vprašam, kako je mogoče človeka omikati, ako ga poučujem v jeziku, kterega ne razume? Omika pa ni samo to, da človek kaj zna, ampak tudi njegovo srce se mora poblažiti in njegova volja utrditi, da se navadi po tem hrepeneti, kar je dobro. Ne morem si pa misliti, kako bi zamogel učitelj s svojim poukom kaj doseči, če z otroci govori v jeziku, kterega se morajo prej še le naučiti, kakor se zdaj godi skoraj po vseh šolah v slovenskih krajih. Imamo sicer tako imenovane utrakvistične ali dvojezične šole, v tistih je pa za slovensčino komaj toliko prostora, kar je potrebno, da se otroci s pomočjo slovensčine učijo nemščine. Tako mora pravi namen šole, namreč versko-nravnna izreja nazaj stopiti pred drugim namenom, namreč pred učenjem nemščine. Slovenci živijo pač tudi na Koroškem in imajo enako pravico do omike, kakor vsak drugi narod. Zato imajo Slovenci pravico, da terjajo take šole, s kterimi se omika razširi med celo ljudstvo, šole, v kterih se ne učijo jeziki, ampak se otroci izreajo v versko-nravnem duhu. Takih šol do zdaj v slovenskih krajih na

Koroškem še nimamo, in zato terjamo, naj se učni red tako spremeni, da se vzame materni jezik kot podlaga vsega učenja, in na tej podlagi naj se potem tudi nemščina uči. Da šole, kakor so v slovenskih krajih zdaj uravnane, nasprotujejo obstoječim postavam, sem povedal že lani in predlanskim in kazal na § 6. šolske postave in na člen 19. drž. osn. postav. Danes pa omenjam samo § 51. šolskega in učnega reda. Ta se glasi tako (bere):

„Namen jezikovnega pouka je ta, da se otroci naučijo druge razumevati v maternem jeziku, da znajo svoje misli naznaniti z besedo ali pismom prav in ročno, da se naučijo razločno brati, kar je tiskano ali pa pisano, in da prav razumejo, kar berejo v berilu.“

Tukaj je tedaj govor o maternem jeziku. Namen jezikovnega pouka je, da se otroci navadijo, svoje misli povedati v maternem jeziku ali pa jih zapisati prav in ročno, in da prav razumejo in še drugim povedati znajo, kar so brali v maternem jeziku. Zdaj pa vprašam, kje se nahaja med koroškimi Slovenci ktera taka šola, kjer bi se dosegel namen, ki je določen po § 51. učnega reda, ko vendar vidimo, da slovensčina ni sprejeta kot učni predmet? Slišal sem sicer, da je vis. c. k. deželni šolski svet po naročilu vis. učnega ministerstva vendar enkrat zaukazal, naj se slovensčina uči štiri ure na teden. Ali to velja za vsaki razred, mi ni znano; radoveden sem pa, kako bodo tisti učitelji na dvojezičnih šolah, ki nič slovensko ne znajo, tej nalogi kos. Pa tudi s tem poboljškom, da se slovensčini odmerijo štiri ure na teden, ne moremo biti zadovoljni; kajti šola tudi v tem slučaju ne bo dosegla svojega namena, versko-nravnne odgoje. Zato upam, da s to spremembo učnega reda na slovenskih šolah stvar še ne bo dognana, ampak da se v bodočnosti vendar enkrat odkáže slovenskemu jezikovnemu pouku tisti prostor, ki mu gre. Slovenci želijo, naj bi se to zasukalo tako, da bo slovensčina učni jezik, nemščini pa naj se odkáže nekaj ur na teden, potem se bo šola ohranila svojemu pravemu namenu, versko-nravnne odgoji. Seveda se sklicujejo na krajevne razmere in pravijo: koroški Slovenci so navezani na Nemce, zato jim je dobro in koristno, da se nemščine naučijo. Recimo, in tega nobeden od nas ne taji, da je dobro, če se otroci nemščine naučijo; če pa te krajevne razmere tudi na Nemce obrnemo, bi tudi mi lahko rekli, da imajo Nemci opraviti s Slovenci, in da bi za nje dobro bilo, ko bi slovensko znali in v ta namen napravili slovenske šole. Kaj bi neki Nemci na gornjem Koroškem rekli, ko bi mi kaj takega predlagali? (G h o n: Smejali bi se! — Smeh.) Da!

4163

Sedmi shod

katol.-političnega in gospodarskega društva.

V veliki dvorani pri „Sandwirthu“ se je zbralo do 200 udeležnikov. Temu številu se je čuditi, ako se pomisli, da je prej to noč vse ceste in pota zamudlo, toraj so mogli le tisti od doma, ki imajo blizu do železniške postaje. Ker vladnega komisarja ni bilo, začelo se je zborovanje ob 3. uri. Celovski magistrat menda zato ne pošlje komisarja, ker nema nobenega uradnika slovenščine zmožnega. Nam pa to nikakor ni ljubo. Želeli bi vsaj komisarja za pričo imeti, kedar nasprotni listi lažejo, kako mi na naših zborih „hujskamo“ in ščujemo! Saj so še celó o g. Pircu trdili, da je prišel „hujskat“ iz Ljubljane, ko vendar besedice ni spregovoril o politiki, ampak samo o kmetijstvu. Zborovanje se je vršilo tako: Predsednik gosp. poslanec Einspieler je pozdravil došle društvenike in poročal o delovanju v deželnem zboru. Omenil je, kak vihar se je vzdignil, ko je on govoril za slovensko in versko šolo. Nasprotovali pa so mu sami taki „Slovenci“, ki se štejejo za Nemce, kedar med Nemce pridejo, Slovenci so pa le takrat, kedar je treba prošnje pravih Slovencev pobijati. Kljub hudemu nasprotovanju liberalcev zoper naša dva poslanca, se je vendar pridobilo tudi za slovenske okraje nekaj drobtinic, zlasti to, da dobi tudi Železna Kaplja živinozdravnika. Ker se tudi v Trbižu en živinozdravnik nastavi in eden na Ziljski Bistrici, bodo Slovenci ložej pomoč dobili, kedar kako živinče zbolí.

Posestnik Lipuš iz Podjunske doline pozdravi kot kmet vse zbrane in poudarja posebno, kako se je slovenska Podjunska dolina zdramila, ker je zopet oba svoja poslanca izvolila. „Posebno je treba za nas versko-národne šole. Čudim se, da zavoljo te tako pametne reči morata naša poslanca toliko trpeti. Mi kmetje Vama izrečemo svojo sočutje in bodita zagotovljena, da Vam vsi Podjunčani ostane nemo zvesti.“ Živio Einspieler in Muri! Govor je bil velikokrat odobran z „dobro“-klicí in viharnim ploskanjem.

Potem je podpredsednik g. Legat podal natančen pouk, kako se je treba ravnati pri bližnjem štetju ter priporočal, da naj rodoljubi po deželi in po mestih storé pri tej priliki svojo národno dolžnost.

Slednjič je gosp. tajnik Pirc iz Ljubljane izvrstno govoril o kmetijstvu, posebno o živinoreji. Obžaloval je, da so kmeti premalo varčni, da več ne izdelujejo sami svoje obleke, ki je bila tako trpežna, ampak denar izmečejo za malovredne cunje v prodajalnicah, ki v kratkem času razpadejo. Svetoval je, naj bi kmeti ne sejali več žita, kakor ga za dom potrebujejo, ker pri žitu pri sedanjih cenah ni nič dobička. Rajši naj se bolj poprimejo sadjarstva in živinoreje. Potem je podal lep obširen pouk, kako je treba ravnati z biki, kravami in teleti. Kmetje so ga pazljivo poslušali. Ko je končal, donela mu je burna pohvala. Nekteri so se takoj naročili na „Kmetovalca“. Želeti je, da bi g. Pirc večkrat k nam prišel; pa tudi to, da bi se „Kmetovalec“ tudi na Koroškem bolj razširil, ker je ta kmetijski list res izvrstno uredovan.

Einspielerjeva slavnost

se je sijajno izvršila. V lepo razsvitljenih dvoranah hôtela pri „Sandwirthu“ se je zbrala tolika množica rodoljubnega občinstva, duhovnikov, posestnikov in nekaj slovenske gospóde iz Celovca, da so bili kmalu vsi prostori zasedeni. Zapazili smo tudi nekaj gospodov iz Štajerske in Kranjske. Ubrano in dovršeno petje Ljubljanskih pevcev je občinstvo kar očaralo. Nastopila sta pa tudi dva koroška zbora, eden iz Apač, drugi iz Št. Lenarta; oba sta žela živo pohvalo. Vse pa je seveda nadkrilil operni pevec g. Jos. Nollí s svojim krepkim in vendar tako milozvonečim glasom. Cloveku se zdi, kakor bi ne bil en sam glas, ki ga čujemo, ampak cela harmonija glasov, ki mu melodično kipi iz grla. Občudovali smo tudi to, da poje on besede tako razločno, kakor bi jih govoril, da se vsaka beseda razume, med tem ko je pri navadnih pevcih težko razumeti tekst (besede), ki ga pojejo. Tudi mala Rožica Legatova je lepo deklamovala in bila burno pohvaljena. Slavnostni govor, kterega je s krepkim glasom govoril mestni kaplan g. Treiber, bil je dovršeno delo, lepe besede in misli, ravno prav obširen. Še Celovška godba, ki je sodelovala, se je dobro obnesla. Svirali so tudi „Naprej zastava Slave“ in „Oj Banovci!“, česar se je vse občinstvo razveselilo. Sploh se mora cela slavnost za naše razmere sijajna imenovati. Le to bi bilo želeti, da se je napravila že prej, o lepej jeseni in lepih potih, ker je bilo sedaj zaradi slabega vremena mnogo rodoljubov zadržanih, se je udeležiti. — Došlo je tudi več brzojavnih in pismenih pozdravov.

Kar se tiče Celovškega prebivalstva, se je tisto prav taktno obnašalo in Slovencev niti z besedico ni dražilo ali motilo, akoravno so znani listi v Celovcu, Beljaku in Gradcu k temu ščuvali. Naj si toraj Celje, Pliberk in Opava zapomnijo izgled Celovca v tem oziru ter naj se drugokrat lepše predstavijo svetu!

Andreju Einspielerju!

Govoril mestni kaplan gosp. Fr. Treiber pri slavnosti v Celovcu dné 26. novembra t. l.

Slavna gospoda! Slavnost, ki jo obhajamo današnji večer, posvečena je spominu rajnkega monsignora Andreja Einspielerja, prvoboritelja in produditelja, — očeta koroških Slovencev. — Národ, ki ne časti in pozabi svojih zaslužnih in slavnih mož, — mož, ki so posvetili vse svoje moči in žrtvovali ogromne svôte ljubljenu rodu svojemu, zapušča se sam in ni vreden, da ga stavimo med olikane národe vseh časov in vseh dežel. Mi Slovenci smo ubog národ; mi nimamo med nami velikih bogatašev in plemenitnikov, zato tudi ne moremo staviti našim odličnjakom podob iz dragega kamena, kakor jih stavijo naši bogati sosede, a tem globokejši se je utisnila Andrejeva podoba v naša srca, in ne časov sila, ne druge nezgode ne bodo mogle je izbrisati.

Da se ime slavljenega našega prvaka vedno bolj časti, da se spomin do njegovega delovanja in truda oživlja in širi med nami, da pa tudi mi si okrepčamo naš značaj, spomnivši se Andrejeve značajnosti, napravilo je „politično društvo za koroške

Slovenec" današnje veselico. Saj je Einspielerjev upliv, da se zavedamo po starodavnem Korotanu svoje slovenske krvi, da branimo naše pravice; — njegov upliv je, da smo se danes tukaj zbrali, popoldne k resnemu delovanju, zvečer k pošteni slovenski zabavi.

Ne bode torej odveč, ako si ogledamo v kratkem Einspielerjevo delovanje; slavljencu v čast in slavo, nam samim v izgled in posnemo.

Gosta meglja národne nezavednosti pokrivala je še milo našo domovino, ko se je šolal naš Andrej. Vender njegov bistri duh spoznal je, da kri ni voda. Vzbudil se je še pred letom 1848. in ostal je zvest svojemu rodu do zadnjega izdiha. Hitro, ko je Einspieler prišel do spoznanja, da slovenska kri po krepkih njegovih žilah teče, lotil se je dela. In koliko ga je takrat bilo! Težko, zelo težko si mi dandanes predstavljamo, česa je bilo v istih časih vsega potreba. Beseda Slovenec — bila je nepoznana; politično življenje — spalo je pod kruto roko absolutizma; šole — nismo jih imeli, kakor pravih, po naših zahtevah urejenih, še dandanes nimamo; národna zavest — ni je bilo; ljudska omika — še besed niso poznali.

Andrej se ni dolgo obotavljal; poprijel je za peró in začel pisati. Najprvo je kazal in razodeval svetu, da smo še tukaj Slovenci; kje stanujemo, koliko nas je; kje so stanovali naši pradedje. Nasprotnikom, ki niso hoteli nam priznavati imena Slovenec, kazal je, da so Slovenci naselili ne samo célo koroško deželo, temveč, da so zasedli celo Štajersko in precejšnje kose Tirolskega, Solnograškega in Nižeavstrijskega. Dokazoval je iz zgodovine, da so Slovenci ustanovili starodavno kronovino Karantanijo ali Koratan, da so slovensko-koroški kmetje imeli pravico postavljati koroškega vojvodo na Gosposvetskem polji v slovenskem jeziku, in da so koroški knezi imeli nekdanj pravico pred nemškim cesarjem zagovarjati se v slovenskem jeziku. Andrej je bil eden izmed prvih slovenskih boriteljev, ki je zahteval za koroške Slovence enakopravnost. V časniku, ki ga je začel izdajati leta 1861., „Stimmen aus Innerösterreich“, zahteva Einspieler, da se mora pripoznavati, da je koroška dežela nemško-slovenska, da nima samo nemških prebivalcev, ampak da jih je dobra tretjina Slovencev. Do istega časa se je ta resnica vedno tajila ali vsaj zakrivala. Ker pa je Koroška dvojezična pokrajina, zahteval je Andrej nadalje, da se mora vlada na to ozirati v šolah, občinah in cesarskih uradih. Šole morajo biti v slovenskih krajih slovenske, občine naj bi uradovale in dopisovale slovenski, v cesarskih uradih naj se nastavljajo samo taki uradniki, ki so zmožni slovenskega jezika, da ne bode treba pravice iskati v nerazumljivem jeziku ali pa s tolmačem.

Vsa ta in druga vprašanja razpravljal je Andrej iz početka kot dopisovalec v razne časnike in časopise. Z mirno vestjo moremo reči, da ni ga slovenskega ali v slovenskem duhu pišočega nemškega časnika, v katerem ne bi se nahajali manjši ali večji dopisi iz Einspielerjevega peresa. Naj jih imenujem samo nekaj: Ljubljanska „Slovenija“, „Slovenska Bčela“, Zagrebški časnik „Südslavische Zeitung“, v zlati slovanski Pragi izhajajoči „Slavische Centralblätter“ in „Union“. A to mu kmalu ni zadostovalo več. Imel je za svoje misli, ki so tako plodno porajale se v njegovi glavi, premalo pro-

stora. Leta 1852. že osnoval si je svoj list, „Šolski prijatelj“ imenovan, ktereга je l. 1856. prekrstil v „Slovenskega prijatelja“. Kteri duhovnik bi ne poznal tega izvrstnega časopisa, ki je skozi celih 30 let izhajal in nam toliko lepih, v srce segajočih pridig ali cerkvenih govorov donášal. In mnogo teh pridig se je potem govorilo na leci in bode se še govorilo; spodbujale bodo Andrejeve besede verno ljudstvo k čednemu, pobožnemu življenju; tolažile ga bodo v zemeljskih stiskah in nadlogah; postavljale mu izglede Bogu dopadljivega obnašanja še potem, ko od Andreja ne bo več drugega, ko prah in pepel. Ko se je po oktoberskem diplomu in februarjem patentu začelo tudi časnikarstvo krepko razvijati, izdal je naš neutrudljivi Andrej zraven „Slovenskega prijatelja“ nov časopis politične vsebine, to so izvrstno uredovane „Stimmen aus Innerösterreich“. A, ker je kmalu slanča padla in to prvo cvetlico na političnem polji pomorila, kupil je drug časopis, „Draupost“ imenovan; — tudi ta je splaval po Dravi. Vender ne dá se oplasiti. Od l. 1865.—1867. izhajal je pod njegovim vodstvom „Slovenec“ ter zbujal svoje rojake in jim klical: „Vzdramite se koroški Slovenci, ne dajte se potujčiti; biti slovenske krvi bodi Slovincem v ponos.“ Stroge politične razmere zadušile so mu tudi „Slovenca“. A glej! Namesto njega stopil je nemško pisani časnik „Kärntner Blatt“, ki se je imenoval pozneje „Kärntner Volksstimme“. Tudi v teh listih, ki sta bila namenjena vsem koroškim konservativcem, nemškim in slovenskim, branil je Einspieler, kakor vselej in povsod možato pravice slovenskega národa in svetu razkrival krivice, ki se mu godé. In kako bi pozabil istega časnika, ki ga je kot starček ustanovil, ko so jele njegove moči že pešati, okó mu slabeti. Z mladeniško ognjevitostjo oklenil se je „Mira“, ki ga je namenil osobiti kmetskemu stanu, da ga vzbuja, poučuje in vodi do politične zrelosti.

Po vsej pravici moremo torej Andreja Einspielerja imenovati ustanovitelja slovenskega časnikarstva, slovenske žurnalistike. On je že pred 40 leti spoznal važnost, katero ima pisana beseda, spoznal upliv dobro uredovanih časnikov na razvoj političnega probujenja in mišljenja národov. Zares, bolj jasnega dokaza za njegovo bistro oko, česa nam je potreba, ne moremo navesti. Tem večja pa je njegova zasluga, ako vidimo, da je spisoval skoro vse sam. Takrat še ni bilo, kakor danes, stalnih dopisnikov; kmetje še niso bili tako probujeni, kakor v sedanjem času, da bi bili pošiljali poročila o važnih dogodkih vsak iz svojega kraja. Bilo je nekaj časa, da je Andrej uredoval dva časopisa „Mir“ in „Slovenskega prijatelja“, a še tretji časnik, „Kärntner Volksblatt“, je takrat slonel na njegovih ramah, tako, da je prav za prav Einspieler vzdražal tri liste. Kje nahajamo med Slovenci toliko delavnosti, toliko trudoljubja? Mimo vsega truda in dela, koliko je moral iz svojega žepa žrtvovati. Da bi mu bili časniki kaj dobička prinašali, na to še misliti ne smemo.

Slavna gospoda! Kar je dosegel rajnki Andrej Einspieler s svojim časnikarskim delovanjem, hočem pokazati samo na jednom primeru in mislim, ta bode zadostoval. Za omiko našega národa najvažnejša je družba svetega Mohorja. Andrej ustanovil je z drugimi rodoljubi vred to preimnitno

družbo. Res je, da je sprožil to misel, napraviti družbo za razširjanje dobrih knjig med Slovenci, drug dobrotnik slovenskega národa, nepozabni knez in škof Anton Martin Slomšek, a dejansko izvršil je to misel naš Andrej. Večnega spomina vreden nam mora biti isti dan, to je 15. april leta 1861., ko sta Einspieler in Slomšek v Št. Andražu v resnem prijateljskem pogovoru prišla do spoznanja in sklepa, da je treba Slovincem osnovati društvo, ki naj bi razširjalo dobre knjige med ljudstvom in tako pospeševalo národno omiko. Seme, ki so je usejali pred osem in tridesetimi leti Celovski rodoljubi, njim na čelu Andrej Einspieler, dolgo časa ni prave kalí pognalo. Še le, ko se je Mohorjeva družba zopet po Andrejevem nasvetu presadila na cerkvena tla in postala bratovščina, začela je rasti, razvijati se in blagodejno izvrševati svojo nalogo. In kaj gledamo danes? Iz šibkega drevesca vzrastla je velikanska slovenska lipa, ktera razprostira košate svoje veje čez vse pokrajine, kjer biva národ naš, in navdaja jih z dišečim svojim cvetjem. Kakor skrben vrtnar, ki s strokovnjaško ljubeznijo čuva cvetlice, ljubljence svoje, ki obrezuje mladike in čisti drevje škodljivega mahú in mřcesa, istotako čuval in skrbel je Andrej Einspieler za prospeh in razevit Mohorjeve družbe, ktere denarničar in podpredsednik je bil do svoje smrti. Družba, ki je imela leta 1882. nekaj čez 24.000 udov, jih šteje letos 48.084, torej se je v teku osmih let število družbenikov podvojilo. In ako Bog dá in sreča junška, doseгла bode prihodnje leto častno število petdesetih tisoč udov. Vsak ud pa dobi, kakor znano, po šest knjig; romalo bode torej okoli 300.000 knjig med národ slovenski, da mu bodo povzdigovale dušo iz zemeljskih nižin k nebeškim višavam, da mu blažijo srce in bistrijo um, da ga pa tudi počestno razveseljujejo in kratkočasijo.

Slavna gospoda! Ko bi Andrej Einspieler ne imel nobene druge zasluge za svoj národ, kakor da je položil temeljni kamen temu krasnemu národnemu domu, po vsej pravici bi ga imeli slaviti in šteti med prve dobrotnike slovenskega ljudstva in na veke mu moramo biti za to hvaležni. Pomislimo samo to, da število knjig, ki jih je razposlala Mohorjeva družba dosedaj med národ slovenski, presega že tri in pol milijona! Koliko dobrega berila se je že podalo v teh knjigah našemu ukaželjnemu národu in koliko ga se še bode podalo! To je zasluga Andrejeva; zasluga, ki je ne moremo dosti vredno ceniti in opisati; zasluga, koje blagoslov se ne bode pozabil nikoli, dokler bo še kaj slovenskega rodu na zemlji!

(Konec prihodnjič.)

Kaj nam poročajo prijatelji naši?

Iz Ziljske doline. V koroškem deželnem zboru sta naša slovenska poslanca, gg. Einspieler in Muri, se krepko potegovala za slovensko šolo in národne pravice. Nemci in nemčurji, kteri gospodujejo v našem deželnem zboru, so bili seveda vsi razburjeni. Mi pa se iskreno zahvaljujemo gosp. Einspielerju in Muriju. Tudi v naši dolini je večina za versko in národno šolo, pa tako, da tudi nemščina ima pravico v šoli, to je istina, naj dr. Mat. Abuja govori, kar hoče. Za sedanjo šolo so vneti samo

liberalci in nekteri kmetje, ki so tako zaslepljeni, da liberalcem vse verjamejo in ž njimi vlečejo. Večina prebivalstva pa terja versko in národno šolo. Med nasprotniki je tudi naš rojak, dr. Mat. Abuja, Blačan, sin poštenih slovenskih starišev. No, Ožekovega Matijo poznamo že od mladih nog. Bil je nekđaj tudi Slovenec in nadejali smo se, da bo enkrat koristil svojemu národu. Pa glej, nenadoma je zamahal med liberalce in nemčurje s trebuchom za kruhom. V prusaškem časopisu „Deutsche Ztg.“ se je pred toliko in toliko leti rodila neka notica, v kteri se dr. Abuja razglašá kot čisto liberalni naprednjak in nemčur. Ljudstvo je strmelo, ko je to bralo, svet se je zasukal in od tistega dneva se je v Avstriji začela nova doba. In res, nemškutar je dr. Abuja. Kolikorkrat se v deželnem zboru eden naših poslancev oglasi, dr. Abuja kar poskoči kot besen in strastno nasprotuje. To stori huda vest v vsakem človeku, ki zataji in izda svoj rod. Tudi v svojih navadnih govorih rad brene po duhovščini. Ravno tako delajo pri nas žganjepivci; ako se malo zamaknejo v žganje, potem radi večkrat zabavljajo duhovnikom. Pošteni in dobri kristjani tega ne delajo. Mi dobro vemo, da se duhovščina s sedanjo šolo nikdar ne bo sprijaznila, da duhovnik z liberalcem in nemčurjem ne more in ne sme vleči. S tem bi zatajil vero in národnost in bil bi Judež. Kedar bo šola verska in národna, bo duhovščina v šoli sodelovala v krščanskem duhu, pa ne gospodovala, kakor trdi g. dr. Abuja. Da bi že enkrat prišel do boljšega spoznanja!

Iz spodnjega Roža. (Kakošne šole hočejo Slovenci?) Na Koroškem še pšenica cveti liberalcem. Tolažimo se pa s tem, da so po drugih deželah že močno ob veljavo, tako je upati, da se jim bo tudi tukaj še enkrat juha tako zasolila, da je ne bodo mogli jesti. Za zdaj pa imajo še vso oblast v rokah. Zato se lahko norčujejo iz naših poslancev. Slovenski odpadniki Abuja, Oraš, Plavec in Kirschner (žalostna jim majka!) zagovarjali so sedanje nemške šole in ponavljali laž, da je ljudstvo z njimi zadovoljno. Ktero ljudstvo pa? Tisti nemškutarji, ki za temi gospodi lazijo in od njih svojo srečo pričakujejo. Velika večina Slovencev pa ni na strani teh gospodov, oni tudi od Slovencev niso voljeni, ampak večidel od Nemcev, torej nemajo pravice, govoriti v imenu Slovencev. Kar nas je pravih Slovencev, mi nočemo biti zavrženi in zaničevani, zato pa tudi nočemo, da bi se naša slovenska beseda iz šol potiskala. Mi želimo, da bi znali naši otroci dobro slovensko govoriti, kakor se piše, da ne bo vsaka druga beseda nemška; pa ne samo govoriti, ampak tudi brati in pisati morajo znati po slovensko. Zato pa so potrebne slovenske šole. Mi nemščine nič ne potrebujemo, ampak drugi potrebujejo, da jo mi znamo, ker bi sicer ne mogli med nami živeti. Zato nam to ljubo nemščino s toliko silo in nadležnostjo urivajo. Da jih le sram ni! Zakaj pa mi nič ne silimo Nemcev, da bi se slovensko učili.

Iz Kazaz. (Odgovor g. Plaveu.) Velika nevolja je tukaj nastala med ljudstvom, ko se je zvedelo, da je Plavec (Škorjanc) v deželnem zboru napadel našega g. župnika Čepica in g. provizorja Gabrona v Štebnu. Kar je g. Plavec o teh naših priljubljenih dušnih pastirjih govoril, ni resnica. Rekel je bojda, da se pri g. župniku še zvečer kmetje

zbirajo, vino pijejo in hrušč ter nepokoj delajo, kar je zelo neljubo g. učitelju, ki tudi v farovžu stanuje. Karal je tudi, da se je učitelju dalo preslabo stanovanje. To je pa vse prazno besedovanje. Zvečer nihče ne hodi v farovž. Zastran učiteljevega stanovanja pa slišim, da sedanji učitelj še pravice nema do stanovanja v farovžu, naj se tedaj ravna po pregovoru, da podarjenemu konju ni treba gledati na zobe! — Gospodu Gabronu pa je Plavec očital, da je v enem letu 50 šolskih ur zamudil. Ta je bosa. G. provizor so zelo marljivi in vestni. Če so kedaj kako uro zavoljo drugih nujnih opravil zamudili, vselej so jo zopet drugokrat nadomestili. Tistih 50 zamujenih ur pa pride le od tod, ker krajni šolski svet šolskih postav in ukazov ne pozna in misli, da morajo g. provizor štiri ure na teden počevati. V tem se pa moti, kajti naša šola je enorazredna in za take šole so predpisane samo tri ure krščanskega nauka. Naj bi torej g. Plavec, prej ko bo koga v javnem zboru napadel, se bolj natančno poučil, da ne bo ljudem dobrega imena jemal! Plavec je nadalje pravil, da so bili Kazaški otroci pri skušnji tako nevedni v krščanskem nauku, da so se prisotni duhovniki in kmetje smijali. Pa tudi to je vse laž. Kmetov ni bilo nobenih pri skušnji; iz duhovnikov pa le g. provizor in g. župnik in dekanijski vizitator g. Škerbinec. Poslednji gospod so otroke opominjali, naj se ne pregrešijo zoper sedmo zapoved. Pri tej priliki so povedali smešnico, kako sta bila dva fanta, ki sta kradla, v vreče (žaklje) zašita. Čez to so se otroci smijali, ne pa čez svojo nevednost. Iz tega se vidi, da g. Plavec same zlagane čenče v deželnem zboru pripoveduje. Ali so ga mar Pliberčani za to volili? Dosti žalostno, če ne vé kaj družega govoriti.

Iz Železne Kaplje. (Živinozdravnik.) Razveselili smo se, ko smo zvedeli sklep deželnega zbora, da se v Kaplji nastavi živinski zdravnik. Da je bilo to potrebno, sledi iz teh števil: V Velikovškem glavarstvu je 3200 konj, 31.900 goved, 25.800 ovac, 2740 koz, 20.000 svinj; vsega vkup do 84.000 repov. Na planine se prižene kakih 8000 mladih goved in 15.000 ovac. Živinskih sejmov imamo: v Pliberku 3, na Djekšah 2, v Doberli vesi 2, v Šmihelu 3, v Grebinju 3, v Guštanju 4, v Kaplji 4, v Libeličah 2, v Pustriici 1, pri Jezeru 1, v Črni 2, v Velikovcu 2. V Velikovcu je vrh tega vsako sredo tržni dan, na kterega se vselej precej živine prižene. Najbolj obiskani so živinski sejm v Kaplji, Grebinju, Pliberku in Velikovcu. Leta 1889 se je v Pliberk po železnici pripeljalo 5732 svinj. Odpeljalo pa se je tam po železnici leta 1888: 4 biki, 99 volov, 8 krav, 2293 ovac. V Sinčo ves se je l. 1889 pripeljalo: 68 svinj; odpeljalo 21 bikov, 1480 volov, 152 krav, 26 telic, 6 telet, 1928 ovac, 10 svinj, 1 koza. Svinje in prašiči prihajajo iz Štajerske, Hrvaške, Bosne in Ogorske. Poginilo je l. 1889: 124 konj, 21 volov, 54 krav, 55 mlajših goved, 253 ovac, 254 svinj, vsega 769 repov. Če računamo konja povprek le 100 gld., je že tam škode 124.000 gld. Skoro vse te živali so poginile, ker ni bilo živinozdravnika blizu. — Za toliko živine imamo le enega zdravnika v Velikovcu. Mnogim je pa Velikovec preoddaljen, prej ko bi zdravnik prišel, žival dostikrat že več ne živi. Tudi je to težavno, ker Velikovški živinozdravnik le malo slovensko zna, čeravno je sicer prav dober in postre-

žen mož in ga ljudje radi imajo. On ima po višem naročilu tudi javne govore o živinozdravilstvu; taki govori so bili lani v Tinjah, Ovbrah, Grebinju, na Rudi, v Škocijanu, v Kaplji, Doberli vesi, Pliberku in pri Miklavcu. Vse bi bilo prav, pa g. zdravnik ne zna slovensko, kmetje pa nemško ne; tako mora pomagati tolmač, ki pa gotovo ne bo vselej prav tako povedal, kakor zdravnik misli, pa tudi zamudno je to tolmačenje. Zato smo veseli, da dobimo še enega živinozdravnika, ki bo stanoval v Kaplji. Le to željo imamo, kedar se bo služba razpisala, naj se tirja, da zna zdravnik tudi slovensko govoriti, kajti naši kmetje okoli Kaplje ne znajo besede nemške; tukaj ni, kakor pri Celovcu, kjer že skoro vsak kmet nekaj nemško lomi. Če bo naš zdravnik slovensko znal, bo tudi lahko namesto Velikovškega kmete v govorih poučeval. Tacega pouka smo zelo potrebni.

Iz Ljubljane. (Poziv slovenskim pisateljem!) Odbor „Maticе Slovenske“ se obrača do vseh rodoljubnih pisateljev slovenskih z iskreno prošnjo, da bi čim preje tem boljše poslali kaj primernih doneskov za prihodnji „Letopis“. — Kakor letos se bodo sprejemali tudi v prihodnjem letu samo izvirni znanstveni in znanstvenopoučni spisi iz raznovrstnih strok človeškega znanja; vendar je želeli, da bi častiti gospodje pisatelji svojim razpravam izbrali take predmete, ki ugajajo potrebam národa slovenskega ter zaradi svoje splošne zanimljivosti prijajo večini Matičnih društvnikov. — Rokopisi naj se pošiljajo najpозnejše do konca marcija 1891. l. predsedništvu „Maticе Slovenske“ v Ljubljani. — Po pravilih določena nagrada v „Letopis“ vsprejetim spisom se bode izplačala, kedar bode knjiga dotiskana.

Kaj dela politika.

Deželni zbori so dovršili svoje delovanje in pričel se je državni zbor. Češki deželni zbor pa se zopet sklicje po novem letu, ker ima obilno dela, ako hoče dovršiti postave o spravi med Čehi in Nemci. To delo pa se bo menda čisto razbilo, ker vlada le Nemce podpira, na češke tirjatve pa molči. Nemci in vlada hočejo tako spravo, da bi bili Nemci prvi v deželi; brez enakopravnosti pa Čehi sprave ne bodo potrdili. — V Celje je prišel za predsednika okrožne sodnije gosp. dr. Gertscher (Grčar). Nemci vriskajo in pravijo, da je popolnoma njih mož in da bo Slovence stiskal. Mi pa mislimo, da je za sodnika najlepše, če pravico sodi in se v politične prepire ne meša. Njegovo vodilo naj bodo postave, ne pa politični nazori. Gorje deželi, kjer ljudstvo zgubi zaupanje do sodnikov! Kmalu boste v taki deželi zvijača in pest kraljevati začeli. — Predarlovcem se je dalo 70.000 gld. za jezove pri Reni. — Na Dunaj so došli nemški odposlanci, da se dogovorijo z našimi o novi kupčijski pogodbi med Avstrijo in Nemčijo. Da bi se naši le ne dali v kozji rog ugnati; pri takih pogodbah smo bili navadno mi na škodi.

Holandski kralj je umrl. Vlado je prevzela kraljica, dokler princezinja ne doraste. — Na Laškem so imeli volitve. Framazon minister Krispi je dobil veliko zmago; nad 400 je voljenih njegovih

pristašev, ki so seveda tudi sami framazoni (brezverci ali prostozidarji). Kakih 40 je voljenih irredentarjev, radikalcev in drugih liberalcev. Katoličani se na Laškem volitev ne udeležujejo, zato ni v zbornici nikogar, ki bi se potegnil za vero ali za pravice papeža in katoliške cerkve. Italija je zdaj popolnoma v rokah framazonov in brezvercev; kralj Humbert je le za to, da podpiše, kar mu ti ukažejo. — V Ulmu na Nemškem je bil nedavno katoliški shod, kterege se je udeležilo okoli 3000 ljudi. — Nemški cesar je nedavno ogovoril vojaške novince (rekrute) in jim na srce položil, naj bodo tudi Bogu zvesti, kakor so cesarju. Le dober kristjan, rekel je, zamore biti dober vojak. Ni še dolgo, kar so ravno Prusi najbolj preganjali duhovnike in stiskali katoliško cerkev. Kako je to, da zdaj nemško-pruski cesar vero na pomoč kliče? Iz liberalcev in brezvercev so se rodili socialni demokrati ali prekucuhi, katerih na Nemškem že vse mrgoli. Ti hočejo pregnati cesarja in preobrniti vse postave in ves red ter predelati vso človeško družbo. V tem strahu se zateka nemški prestol spet h krščanski veri in išče pri njej pomoči. Toda ne ve se, ali ni morda že prepozno? — 1500 Siu-Indijancev je napadlo evropske naseljenice v severnih državah Amerike.

Gospodarske stvari.

Cepilna smola je za sadjerejca važen material. Za cepljenje rabi sicer raznovrstno mazilo, a vsem boljšim sadjerejcem in vrtnarjem rabi danes izključljivo le cepilna smola, ktera je tudi ob navadni toploti tekoča. Cepilno smolo je sicer lahko kupiti, vendar priporočamo sadjerejcem, naj jo sami delajo, ker jo ravno tako dobro naredé, in to dosti bolj v ceno. Mrzlo tekočo smolo za cepljenje delaj tako-le: Vzemi smrekove smole (nikakor pa ne borove) ali pa kolofinije ter jo zgrej pri ognji, da se raztopi. Če si vzel s trskami in z drugimi rečmi onečiščeno smolo, precedi jo skozi primerno redko tkanino. Raztopljeno smolo odmakni od ognja ter ji prilivaj počasi in pazljivo, da se ti ne vname, za osmi del smolne teže dobrega špirta. Vse to mešaj, ter, kedar je pomešano, naj se shladi. Neki privedajo na kilogram te zmesi še kake tri žlice lanenega olja. Vrtnarji hranijo tako cepilno smolo v ploščevinastih posodah, ki imajo kakih 7 centimetrov premera in ki so preko 10 centimetrov globoke. Da je posoda lahko nositi ali kam obesiti, ima kambico od žice. Cepilna smola se maže s primerno narejenim klinčkom. Posoda seveda mora imeti pokrov, ki je pa preluknjan, da mazalni klince lahko skozi moli. Cepilna smola se sčasoma tako strdi, da ni moči mazati, takrat treba doliti nekoliko špirta in oboje dobro premešati. „Vrt.“

Za pouk in kratek čas.

O ljudskem štetju.

Ker je prihodnje ljudsko štetje posebno za nas Slovence na Koroškem velike važnosti, izrekamo iz novega željo in prošnjo, da se strogo pazi na to, da se po vseh slovenskih krajih zapisujejo rojaki za Slovence. Rodoljubi po deželi naj paznim

očesom motrijo gibanje naših nasprotnikov in naj naše ljudstvo poučijo o tej važni zadevi, da se bode vedelo ravnati. Zaradi tega podajamo v naslednjih vrsticah

Pouk o ljudski štetvi.

I. Splošne opombe.

1. Kdaj je štetev?

Zakon o ljudski štetvi: postava od 29. marca 1869, zapoveduje, da se ima prva štetev vršiti leta 1870. po razmerah 31. decembra 1869; druga štetev bila je l. 1881. po stanju 31. decembra 1880, da se mora vsako deseto leto ljudstvo šteti. Zatorej bode prihodnja štetev po stanju 31. decembra t. l. leta 1891. S štetvijo prebivalstva vred se mora šteti tudi „najvažnejša koristna domača živina“ (to so: 1. konji, 2. govedina, 3. osli, mule, 4. koze, 5. ovce, 6. svinje, 7. število panjev za bučele).

2. Kako se bode vršila štetev?

Ne povsod enako. V glavnih mestih in sploh večjih mestih se bodo razpošljali blanketi (naznanilni listi — Anzeigezettel), v ktere mora zapisati vsak, ki ima zá-se stanovanje v najem (Wohnpartei). Po vseh drugih krajih, toraj v občinah na kmetih mora poseben štetveni komisar po ustmenem poročilu družinskega glavarja (Familienoberhaupt) in posamezno živečih oseb napisati zapisne pole ali zapisnike (Aufnahmsbogen). Za vsako poslopje se mora rabiti posebna zapisna pola ali zapisnik in v njem zapisati se po redu vse osebe, ki stanujejo v tem poslopiju, samo vojaki ne ki so ravno v aktivni službi; kajti vojake bode štela vojaška oblast. Iz teh zapisnih pol se bodo sestavili obrazci za kraje, občine, iz teh pa pregledi za okraje, dežele in konečno za celo državo. Štetveni komisar pomaga samo pri pregledih za kraje (vasi) in občine.

3. Dolžnosti prebivalcev pri ljudski štetvi.

Družinski glavarji in posamežni morajo štetvenemu komisarju ustmeno povedati vse, kar ta zapisnik potrebuje. Ako hišni posestnik ali njegov namestnik sam v hiši prebiva, mora to ustmeno potrditi in komisar v zapisnik zaznamovati. Kdor se štetve izogane, ali neresnicio poroča, ali se drugi dolžnosti iz zakona o štetvi izvirajoči odtegne, se bode od okrajnega glavarja kaznoval in plačal bo l do 20 gld. kazni, ktera naj pride v fond za sirote iste občine, kjer dotičnik prebiva; ako nima toliko denarja, bo pa moral sedeti l do 4 dni v zaporu. Ako pa pregreha spada v kazensko postavo, se mora po tej postopati. Komisarju se morajo listine pokazati: krstni list, domovnico, posejsko knjižico, popotnico itd. — Hišni posestniki ali njihovi namestniki morajo namesto istih hišnih najemnikov poročati, kateri niso navzoči. Komisar se mora pri štetvi spoštovati. Kdor ga žali z besedo ali z nespodobnim obnašanjem, bode se kaznoval ali od okrajnega glavarstva ali po kazenski postavi.

4. Priprave k štetvi.

a) **Zaznamovanje hiš s številkami.** Vsa poslopja, ktera so namenjena za to, da stanujejo ljudje v njih, morajo nositi številko, ako je še nimajo. To velja tudi od hiš, ki stojé na samoti, od koč v gozdih in na planinah in od takih poslopij, v katerih se le včasih ne stanuje. Postranska poslopja vsake prebivalnice spadajo pod nje številko. Hišno številko izbrisati sme le okrajno glavarstvo. Rabiti se smejo samo navadne številke in zlomljenke ne smejo se porabljeti. Hišna številka mora se tam napraviti, kjer je glavni vhod (vrata) in če je le mogoče nad vrati. Župani bodo morali preskrbeti komisarjem zapisnike krajev (vasij) in hiš.

b) **Krajne tablice.** Kjer se kaka vas začinja in kjer je konec vasi, mora stati krajna tablica na občinske stroške. Ta deska mora se zmirom v dobrem stanu vzdržavati, da se more ime lahko brati. Na tablici mora stati ime kraja, občine, političnega okraja, kateremu pripadajo; ako leži kraj v colnomejnem okraju, mora se to tudi pristaviti.

c) **Štetvene zapisnike in druge tiskovine** bode oskrbela država in poslala po okrajnih glavarstvih.

d) **Izpiski iz krstnih knjig.** O moških domačinih, ki dopolnijo 20. leto in o vseh moških, ki dopolnijo 20. leto se le v letu prihodnje štetve (l. 1901) ali med tem časom se mora vsakemu zapisniku, kjer se nahaja tak domačin, prilepiti izpisek iz krstne knjige, ki je prost koleka in se mora dati zastoj, ali pa poverjen prepis krstnega lista. Tiskovine bode dala država. Ti izpiski ali prepis se že pred štetvijo morejo narediti.

e) **Program za izvršitev štetve.** Kakor je pri vseh opravkih dobra in hitra izvršitev odvisna od tega,

kako se lotimo reči, tako tudi pri štetvi. Občine morejo šteti od hiše do hiše, ali po vaseh v kaki hiši ali pa v občinski pisarni. Župani morajo to prej premisliti in ako je treba, posebno o stroških, poprašati občinski odbor.

f) **Poziv do prebivalcev.** Občinski predstojnik mora dobro oglasiti, kdaj in kje se bode štel. Družinskim glavarjem in posameznem se mora povedati, da ostanejo na določeni dan doma in čakajo na komisarja, ako se bode štel od hiše do hiše; ako se bode štel pa v občinski pisarni, naj pridejo tja ob določenem času in naj prinesejo vse seboj, kar je potreba (krstne liste, poročne liste, domovnice, poselske knjižice, popotnice itd.). Ob enem se mora družinskim glavarjem opomniti, da bodo morali tudi o istih, ki niso navzoči, povedati ime, kje so rojeni, kdaj so krščeni, kam pripadajo (zuständig), vero, stan, občevalni jezik, poklic, s čim se bavijo in v kruh služijo, slučajni postranski zaslužek, ali znajo brati in pisati, ali imajo kake hiše na telesu ali na dubu in kje ob tem času prebivajo. Tudi o nenavzočih najemnikih stanovanj mora hišni posestnik ali njegov namestnik poročati.

g) **Kdo imenuje komisarja?** Štetvenega komisarja postavi občina. Občina mora jamčiti (dobra stati) za njegovo postopanje. Komisar mora z možen biti, zapisnike po redu napisati. On mora znati brati in pisati, govoriti jezik ali narečje, katero se v občini govori, mora biti vsaj malo izobražen in posebno jasnega uma. Če bo veliko dela, morejo občine še pomagata komisarju dati.

5. Štetveni komisar.

Ta mora se seznaniti z vsem, kar določuje postava o njegovem delu. Posebno mora pouk, kako se naj napolnijo zapiski, natanko večkrat prebrati in tudi pri svojem opravljanju vedno pri roci imeti. Komisar je občini odgovoren, na občine pa bodo pazila okrajna glavarstva; občine so odgovorne za storjeno delo in jamčijo za vso škodo, ktera bi se pripetila, ako bi zapisniki ne bili za porabo.

Vsaka občina mora dokončati štetev meseca januarja. Ako bi pa kaka občina svoje delo v teku meseca januarja ne dokončala, ali pa take zapisnike napravila, ki niso za rabo, mora okrajno glavarstvo izvršiti to delo na stroške tiste občine, ki je to zakrivila. Komisar je tako dolgo, dokler se šteje, občinski uradnik, in postava ga varuje pred napadi in razžaljenjem, vendar tudi on mora se proti ljudem spodobno ali dostojno obnašati. On mora ljudi poučiti s prijaznostjo in mirno resnostjo in če se kdo nespodobno ali žaljivo obnaša, mora ga posvariti, ako pa kdo ne jenja njegovo uradno osebnost žaliti, naj ga naznani županu.

Uradno delovanje komisarjevo se začne še le s štetvijo in obsega:

a) da preskrbi popraviljanje hišnih števil. Ako bi, kar se ne pričakuje, še katera hiša ne imela hišne številke, mora komisar nemudoma županu to naznani, kateri naj oskrbi hišno številko in to komisarju naznani.

b) da izpolni zapisnike, in sicer mora
1. napolniti rubrike (predale), 2. zaznamovati potrdilo hišnega posestnika ali njegovega namestnika, da stanuje sam v hiši; 3. da pregleda in sklene zapisnik. On mora pregledati, ali so vse rubrike zares napolnjene, ali se ni kaj izpustilo ali napačno zapisalo; če kaj takega zve, mora skrbeti, da se takoj vse popravi. Potem mora, kar je v 24. in 25. rubriki zapisano, skupaj sešteti in skupno svoto vseh navzočnikov zapisati. Na koncu podpis komisar svoje ime.

c) Izpiski iz krstnih knjig ali poverjeni prepisi krstnih listov se morajo istim zapisnikom prilažiti, v katerih se nahaja dotični domačin, ki je rojen l. 1871.—1881. Ako ni izpiska iz krstne knjige in ako ima kdo samo krstni list, mora se oddati županu, da naredi prepis, potem pa krstni list nazaj da.

d) Komisar mora kontrolirati, ali je vse resnično in popolno, kar so zapisali najemniki in hišni posestniki. On gre od hiše do hiše ali naj si izbere tiste zapisnike, o katerih se hoče prepričati, naj popraša po hišah ali drugod, ali je vse, kar je zapisano, tudi resnično in popolno.

e) Vsi zapisniki jedne občine morajo se tekom meseca januarja županu oddati. Zapisniki morajo biti urejeni po vaseh in hišnih številkah.

6. Kako se napravijo zapisniki (Aufnahmsbogen)?

Blanketi za zapisnike imajo že predpisane rubrike, zato se napravljajo zapisniki, tako da se izpolnijo prazne rubrike, kar je dolžnost komisarjeva. K posameznim točkam podaja ministerska naredba natančen pouk, kterelega mora

imeti štetveni komisar pri roci. Vseh rubrik je 29. Potem je še posebej blanket za koristne živali (1. koliko jih je, 2. kdo jih ima).

II. Pouk, kako naj se napolnijo zapisniki.

1. **Kteri najemniki stanovanj in po katerem redu se imajo zapisati?**

Vse osebe, stanujoče v hiši, se imajo zapisati zaporedoma. Najemniki stanovanj sledijo po številkah stanovanja. Ako stanovanja nimajo številke, morajo se napraviti od pritličja, kjer so pa stanovanja v kletih, od kletij do najvišjega nadstropja. Posamezne osebe, ki imajo s v o je stanovanje za-se, se morajo zapisati kot lastni najemniki. Najemniki, ki imajo samo kako štacuno v hiši, pa ne prebivajo tam, ravno zategadel niso najemniki stanovanja.

2. **Ali se sme več zapisnikov rabiti, ko samo jeden?** Ako prebiva v kaki hiši toliko ljudi, da ne zadostujejo vrste tiskane v zapisniku, morate se dve in če je treba, še več zapisnih pol rabiti.

3. **Nenastanjena stanovanja.** Ako je stanovanje 31. decembra 1890 nenastanjeno, mora se vendar s svojo številko zapisati v zapisnik, a v drugi rubriki naj se dostavi opomba: nenastanjeno (unbewohnt).

4. **Kaj se stori, ako hiša nima številke?** (Glej točko 4. „Priprave k štetvi“.)

5. **Kako se naj zapisujejo vojaki?** Vojake bodo zapisovali vojaška oblastva. Aktivni vojaki, ki stanujejo v privatnih hišah, se morajo samo v rubriki 2. z imenom in značajem zapisati, vse druge rubrike 3 do 28 pa naj ostanejo prazne.

6. **Nenavzočni najemniki stanovanj.** O teh naj poročajo hišni posestniki ali njihovi namestniki. Če se pa nič ne more zvedeti o njih, naj se to posebej v zapisniku opomni.

7. **Ako ima kdo več stanovanj,** na pr. po zimi v mestu, po letu pa na kmetih, naj se zapiše samo v tistem stanovanju, kjer je bil ravno 31. decembra 1890.

8. **Kdo je domačin?** Domačini so vse osebe, ktere imajo domovinsko pravico v jedni tistih dežel, ki so zastopane v avstrijskem državnem zboru (teh dežel je 17).

9. **Na kteri dan se mora ozir jemati pri zapisovanju?** Da se ne bode kdo dvakrat štel in da se ne prigodé druge napake ali nepravilnosti, in ker morajo vsi podatki odgovarjati določenemu času, mora se ozir jemati pri zapisovanju na 31. december 1890. Zatorej se ne sme na pr. zapisati otrok, kateri se je rodil dan pozneje, ko se je zapisnik že napisal; narobe pa se mora zapisati človek, ki je umrl po 31. decembru 1890, akoravno zapisnik še ni bil spisan; ali če ima kdo stanovanje 31. decembra z drugim skupaj, pa za ravno tistega dneva ni doma, ko se je napolnil zapisnik, tak se mora kot navzoč zapisati.

10. **Kako se dobi skupna svota navzočih prebivalcev?** Ko so zapisane vse osebe, ki se imajo šteti, mora komisar sešteti v rubrikah 24 in 25, potem te dve svoti sešteti in glavno svoto spodaj zapisati. Ako se je rabilo za kako hišo več zapisnikov, naj se zapiše skupna svota na zadnji strani.

11. **Kako naj se napolnijo posamezne rubrike?** V rubriko 1 a) naj se zapišejo vsa stanovanja s svojimi številkami v aritmetičnem redu. V rubriko 16 naj se zapišejo vse osebe, ki stanujejo v jednem stanovanju zaporedoma s številkami, tako da se začenuja pri vsakem najemniku s številko 1. Za zapisanje vsake osebe je odločena vrsta, ktera ima svojo številko.

12. **Ime in red zapisovanja?** V rubriko 2 naj se zapišejo v sledečem redu: 1. imajitelj stanovanja; 2. njegova žena; 3. vsi stanovanja deležni sinovi in hčere; 4. tisti stanovanja ne deležni sinovi in neomožene hčere, ki še niso polnoletne, če so tudi dalj časa od doma, na pr. v študijah, kot posli, na potovanju, ali v aktivni vojaški službi; drugi deležniki stanovanja, ki so v zlahti; 6. za kratek čas navzoči gostje in sicer družinski udje kakor tudi druge osebe; 7. osebe, ktere najemnik stanovanja plačuje (odgojitelji, hišni oficirji, posli, pomagači, komiji, rokodelski učenci itd.); 8. ofarji in druge roke; ljudje, ki hodijo samo spat, s svojimi in posli v istem redu in po istih pravilih, kakor pri glavnem najemniku. — Če sta zakonska od sodnije ločena, se tisti zakonski, ki ne stanuje tam, ne sme zapisati in tudi otroci ne, ki so od sodnije tisti zakonski osebni prisojene. Vse osebe, ki se udeležujejo stanovanja glavnih ali postranskih najemnikov, se morajo zapisati tudi takrat, če so le za nekaj časa uenavzočni, na pr. na potovanju ali v bolnišnici.

13. **Razmerje k imajitelju stanovanja.** V to rubriko se mora natanjko zapisati, kako je vsaka oseba v zlahti z imajiteljem ali v kakošnem drugem razmerju. Ta je imajitelj; o drugih osebah naj se zapiše, ali je njegova žena, hči, sin,

mati, brat sestra itd., ali je gost, ali ima hrano pri njem, ali je posel, pomagač, ali postranski stanovalec, ali hodi samo spat itd.

14. *Spol.* Za vsako osebo moškega spola naj se zapiše v rubriko 4, in za vsako žensko v rubriko 5: številko 1.

15. *Rojstni dan in leto.* Rubrika 5. Ako bi ne bilo mogoče, natanjko zapisati dan in leto, v katerem je oseba rojena, naj se zapiše to kolikor se more natanjko.

16. *Rojstni kraj.* Pri osebah, ki so rojene v deželah, zastopanih v državnem zboru, naj se dostavi rojstnemu kraju še politični okraj; če je pa kdo rojen na Ogerskem, mora se ime imenovati komitat, potem pa pristaviti, ali je ta komitat na Ogerskem, ali na Hrvaškem ali na Reki (Fiume). Osebe, rojene v Bosni ali v Hercegovini, naj zapišejo te dežele in še okraj (okrog — Kreis). Kdor je rojen v inozemstvu, naj zapiše državo (Francosko, Laško, Nemško itd.) in pa še vladni okraj, departement itd.

17. *Domovinska pravica in državna pristojnost.* Rubrika 8. Po § 14. postave o ljudski štetvi so v občini, h kateri pripada kaka vas, domači (einheimisch) ne samo vsi, ki so domačini (heimatsberechtigt), temveč tudi vsi tam navzoči avstrijski državljani, o katerih se ne ve, v kateri občini da imajo domovinsko pravico po domovinski postavi. Vsi ti se morajo zapisati v zapisnik. Pri osebah, katerih domovinska pravica ni znana, in se torej zapišejo v tisti občini, kjer stanujejo, se mora dostaviti opazka: „po § 14. postave o ljudski štetvi“. Ako ima oseba v drugi občini dežel, zastopanih v državnem zboru, domovinsko pravico, mora se domovinska občina in politični okraj zapisati. Pri osebah, ki spadajo pod Ogersko, naj se zapiše komitat in ali ima domovinsko pravico na Ogerskem, Hrvaškem ali na Reki. Isto tako naj se zapiše zraven Bosne in Hercegovine še dotični okrog. Pri inozemnikih se naj zapiše država in zraven še vladni okraj, departement itd.

18. *Vera.* Rubrika 9. Tu naj se zapiše, ali ima oseba rimsko-katoliško, grško-zjedinjeno, armensko-zjedinjeno, starokatoliško, grško-pravoslavno, armensko-pravoslavno, evangelijsko Avgšburskega izpovedanja (luteranci), evangelijsko helvetskega izpovedanja (reformirt), Herrenhutersko, anglikansko, mennonitsko, unitarsko, lipovansko, israelitsko, mohamedansko vero ali pa da je brez vsake vere.

19. *Občevalni jezik.* Rubrika 11. Ta rubrika naj se napiše samo od tistih, ki spadajo pod dežele, zastopane v državnem zboru. Za vsako osebo naj se zapiše jezik, kterega rabi v navadnem občevanju (t. j. doma v družini itd.), vsekako pa samo jeden izmed sledečih jezikov: nemški, češko-moravsko-slovaški, poljski, ruski, slovenski, srbo-hrvatski, laško-ladinski, rumunski, mažarski (samo v Bukovini). Da se za gotovo zve, kateri jezik izmed teh naj se zapiše kot občevalni jezik kake osebe, mora komisar poprašati družinskega glavarja. Komisar pa ne sme ljudi motiti (irreführen) po svojih prašanjih in tudi ne uplivati na to, kako se temu vprašanju odgovarja. Za osebe, ki ne znajo govoriti (otroke, mutaste, nore itd.) naj zapiše družine glavar isti jezik kot občevalni, kterega bi po njegovem prepričanju rabili, ko bi znali in mogli govoriti.

20. *Glavni poklic.* Rubrika 12. Tukaj naj se zapiše za vse osebe, ki so več nego 14 let stare in za take pod 14. leti, ako služijo ali kak določen poklic imajo, natanjko glavni poklic. Torej na pr. pri osebah, ki imajo opraviti s poljedelstvom (kot posestniki, uradniki, najemniki [štantmani] poslji, dninarji): poljedelstvo. Pri obrtnikih, fabrikantih, rokodelcih, trgoveih in njihovem osebju (pomagači, delavci, učenci, dninarji) poseben del ali vrsta rokodelstva, fabrikacije, trgovine ali druge obrti; pri javnih uradnikih naj se zapiše posebna služba, v kterej se rabijo; pri tistih, ki imajo tako imenovani prosti poklic: zdravniki, advokati, slikarji, pisatelji naj se zapiše posebej poklic; slikarji; kiparji morajo še posebej se zapisati kot umetniki; pri poslji, ki se rabijo samo v hiši ali za osebne zadeve, naj se zapiše način, za kateri se rabijo itd. Dninarji, ki svoje delo menjavajo, naj samo povejo, pri katerem delu po največ služijo. Tudi žene, otroci in druge osebe, ki se udeležujejo stanovanja, se morajo zapisati kot delavne v poklice, ktere svoj lasten kruh služijo, ali glavarju družine v njegovem delu redno pomagajo. Kdor nima nobenega določenega opravka, naj razpiše, od česa da živi (rentijé, hišni posestnik, penzionist, ubožec, ki dobiva podporo itd.), ali pa da opravlja ali pomaga hišne opravke opravljati, da hodi v šolo itd. Le pri takih osebah, kterim ni treba zapisati kaj takega, naj potegnejo v 12. rubriki požrežno črto —. Osebe, ki so v bolnišnicah, porodnicah, norišnicah, kakor tudi v kaznilnicah in ječah in drugih zavarovalnicah, morajo se zapisati po nji-

hovem poklicu, ki so ga le za nekaj časa ostavile, kateri je zapisan v dotičnih zavodih kot stan ali opravke, v rubriko 12, eventualno pa v rubriko 13.

21. *Stališče v glavnem poklicu.* Rubrika 13. Tukaj naj se za vsako osebo, ki je zapisana v 12. rubriki s svojim glavnim poklicem, zapiše stališče v glavnem poklicu, namreč razmerje ali je posestnik, v službi, delavec, tako da se iz tega razvidi, ali izvršuje oseba svoj poklic samostojno ali ne. Na primer: Ali je oseba posestnik, najemnik, gospodarski uradnik, kolón, v letni, mesečni ali dnevni plači pri poljedelstvu; ali so obrtniki posestniki, samostojni voditelji, poslovođe ali delovođe, delavci, učenci, dninarji pri kaki obrti: posestniki, knjigovođe, komiji, učenci ali drugi službeniki v kaki trgovini; ali se rabijo v službi v hiši ali za osebno službo itd. Ako oseba razven teh že imenovanih slučajih glavarju družine v njegovem poklicu redno pomaga, naj se dostavi v rubriki 13: „pomaga pri obrti“; „pomaga pri poljedelstvu“.

22. *Postranski zaslužek.* Rubriki 14 in 15. Te rubriki naj napolnijo samo iste osebe, ktere zraven svojega glavnega poklica ali brez tega samo po strani, pa vendar redno še kak zaslužek imajo. Osebe, ki nič ne delajo in samo od svojega posestva ali imetja živijo, naj ničesar ne zapišejo; vendar svoje posestvo naj zapišejo v rubrike 16 in 17.

23. *Hišno posestvo in grunta.* Rubriki 16 in 17. Če ima oseba, ki se šteje, hišo, naj zapiše v rubriko 16. številko 1; če pa ima realiteto, za ktero mora plačevati gruntni davek, naj postavi v rubriko 17. št. 1. Če pa ima hišo in grunt, naj postavi v rubriki (16 in 17) številko 1. Če je oseba samo solastnik, naj se istotako zapiše, vendar se mora postaviti pod št. 1 znamenje X, da se razvidi ovo razmerje.

24. *Ali zna brati in pisati?* Rubriki 18 in 19. To se naj tako zapiše, da se postavi v rubriko 18. št. 1, ako zna dotična oseba brati in pisati; ako zna samo brati, pa ne pisati, naj zapiše v rubriko 19. št. 1; za osebe, ki ne znajo ne brati ne pisati, naj se dotični prostor prečrta s —.

25. *Hibe na telesu ali duhu.* Rubrike 20 do 23. Tukaj naj se postavi št. 1 v dotično rubriko, ali je oseba slepa na obeh očesih, gluhonem, zmešan ali trapast, ali kretin. Druge hibe, ktere niso tukaj navedene, naj se ne zapisavajo.

26. *Navzoči, nenavzoči.* Rubrike 24 do 27. Začasno navzoči so tiste osebe, ktere so 31. dec. 1890 samo za malo časa v stanovanju navzoče, kjer se štejejo. Stalno navzoči so tisti, kateri so ob času štetve v svojem navadnem stanovanju.

Začasno nenaavzočni so tiste osebe, ki niso 31. dec. 1890 v svojem navadnem stanovanju in to za malo časa.

Stalno nenaavzočni, kateri so od doma za delj časa, na pr. študenti v šolah, kot poslji v službi, itd.

27. *Stanovanje nenaavzočnih oseb.* Ako stanuje dotična oseba v kaki drugi vasi tiste občine, naj se zapiše samo ime te vasi, ako pa stanuje oseba v drugi občini dežel, zastopanih v državnem zboru, naj se zapiše dežela, politični okraj in občina. Ako stanuje v deželah ogerske kraljevine, naj se zapiše, ali je na Ogerskem, Hrvaškem, ali na Reki. Ako je dotična oseba v Bosni ali Hercegovini, naj se zapišete ti dve deželi. Če je pa na tujem zunaj Avstrije, je treba zapisati samo državo: Bavarsko, Francosko, Laško itd.

28. *Pouk o zapisovanju domačih koristnih živalij in njihovih posestnikov.* O teh se mora natanjko paziti, da se zapišejo samo tiste živali, ktere so doma pri hiši ali v hlevih in poslopih, ki spadajo k ohišju. Torej ako je živina doma v hlevih, mora posestnik vse komisarju povedati, kar je treba. Ako pa ni živina doma, mora tisti poročati, v čegar varstvu se živina nahaja. Ko so se podatki o živini že zapisali, naj se še v rubriko B. zapiše, koliko repov (štukov) vsake živine dotični posestnik ima. Konji, ki so v plemenskih zavodih, morajo se tudi zapisati. Isto tako je treba zapisati konje, ktere je dala vojaška oblast privatnim osebam, kmetom za porabo. Vsi drugi konji vojnega erarja, kakor tudi konji, ktere imajo oficirji za svojo rabo, se bodo šteli od vojne oblasti in jih torej ni treba zapisovati v zapisne pole.

Smešničar.

Lukey: „To je čudno, nekteri ljudje so plešasti že s tridesetim letom.“

Kukey: „To ni nič čudno; jaz sem še le na svet prišel, pa nisem imel niti enega lasu na glavi.“

Kaj je novega križem sveta?

Na Koroškem. Svitli cesar so dali za cerkev v Dhoršah 60 gld. Švabečanom pa, ki jim je toča toliko škode naredila, poslali so 300 in Dobjanom 300 gld. — V Šmihelu pri Pliberči se je naselil slovensk sedlar Peter Grašič, kterege živo priporočamo vsem rodoljubom v okolici. On pride tudi na dom, če ima kdo kaj za popraviti. — Deželne sodnije svetovalec g. Somnavilla je prestavljen iz Celovca v Gradec. — Beračico Druck iz Blatograda so zaprli, ker je na sumu, da je svojega novorojenca zapravila. — Mrtvega so našli Janeza Serajnika v Dobravi pri Zili. — Na ulici umrl je tiskarski strojevodja v Celovcu. — Pod mostom v Dravogradu so našli moškega mrliča. — V Vrbskem jezeru je utonil Tomaž Lužnik iz Ribnice.

Na Kranjskem. Medved, medvedka in dva mladiča se klatijo po gozdih okoli Žužemberka. — Doberce (ošpice) imajo otroci v Hinjah na Notranjskem. — Za zgradbo dolenjske železnice se je v Ljubljani ustanovil konsoreij, kteremu na čelu je baron Žvegelj. Zdaj bo najprej treba, da se dobi denar skupaj, potem bodo pa prosili za dovoljenje, da smejo zidati. Nam se zdi, če mora dežela dobiček garantirati, morala bi se tudi njej dati pravica, da imenuje uradnike; sicer dobite na vse postaje trde Nemce za uradnike.

Na Štajerskem. Celjski „Sokol“ je napravil „Miklavžev večer“ s petjem, igro itd. Imeli so prav vesel večer. — Dne 8. t. m. pa je zborovalo katoliško pomožno društvo v Celju. — V Mostečnem pri Slovenski Bistrici se je ponesrečil 27 letni mlinar Sajko. Strelil je iz zarjavele puške, ta se je razletela in mu zdrobila levo roko. — Pod voz je prišel hlapec Pauer v Slov. Gradcu in ostal takoj mrtev. — Pri Slatini je neki Gaberšek napadel citraša Gregerja in mu bojda vzel 1 gld. 25 kr. — V Gradcu bo začel izhajati list z imenom „Freie Stimmen“. Če ne bo nič boljši, kakor je Celovski list tega imena, potem ni vredno, da pride na svetlo. — V Celju so bili obsojeni tisti trije, ki so hoteli opehariti Ormoško železnico. — Železnico hočejo zidati iz Maribora do Zelenega Travnika. — V dimu se je zadušil posestnik Doberšek v Ločni pri Mozirju. — Nemški trgovci v Celju so iz službe djali svoje slovenske pomočnike. Takim bi se prav zgodilo, ko bi tudi Slovenci od njih nič več ne kupili!

Na Primorskem. Naš svitli cesar in cesarica prišla sta za nekaj dni v graščino Miramar pri Trstu in se vrnila 6. t. m. zopet nazaj na Dunaj. — Znorel je neki mož v Trstu, ker mu je žena ušla in precej denarja odnesla. Najbrž mu je bilo bolj žal za denarjem, nego za ženo. — Na Reki je neka žena skočila s četrtega nadstropja in se ubila, njen mož pa se je na to ustrelil. — Za novo cerkev v Pulji je nabranih že 20.000 gld. in dohajajo še vedno novi darovi. — S tretjega nadstropja je skočila neka beračica v Trstu. — Na smrt obsodili so tistega Joba iz Stare vasi na Koroškem, ki je v Trstu umoril dekle Koman iz Vočila blizu Podkloštra na Koroškem, potem pa odnesel vrednosti za 33.000 gld. Hudobnež je do zadnjega vse tajil. — Vitez Franc Josipovega reda je postal znani rodoljub dekan Jurij Jan v Dolini.

Javna zahvala.

Podpisano društvo šteje si v prijetno dolžnost, presrečno zahvaliti se č. g. tajniku c. k. kmetijske družbe Kranjske, Gust. Pircu, za izvrstni njegov pouk, ki ga nam je podal o gospodarstvu in živinoreji, potem č. g. opernemu pevcu Jos. Nolliju za krasno petje; čč. gg. pevcem Ljubljanske čitalnice in gosp. P. Lozarju še posebej za spremljevanje na glasoviru, Apaškim in Št. Lenartskim pevcem, slavnostnemu govorniku ter vsem drugim, ki so po sodelovanju ali s podporami pripomogli, da se je „Einspielerjeva slavnost“ navzlic slabemu vremenu tako nepričakovano sijajno izvršila. — Tudi posestniku hotela pri „Sandwirthu“, gosp. Simonu, smo zahvalo dolžni, da nam je v ta namen blagovolil prepustiti svoje lepe prostore in priskrbel dobro postrežbo, ter priporočamo njegovo gostilno vsem rodoljubom, ki dohajajo v Celovec, najtopleje v porabo.

V Celovcu, dne 1. decembra 1890.

V imenu katoliško-političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem:

Gregor Einspieler, Filip Haderlap,
predsednik. tajnik.

Posojilnica v Črni

se bo odprla v nedeljo dne 21. dec. t. l. Uradovala bo vsako nedeljo popoldne od pol treh do pete ure v hiši g. Štularja p. d. Lukea. Od ulog daje 4½ % obrestij, za posojila tirja 5½ %. **Odbor.**

Naznani lo.

Zaradi sklepanja računov „hranilno in posojilno društvo“ v Celovcu od 1. do 19. januarja ne bo delovalo. **Ravnateljstvo.**

Prošnja.

Pri Einspielerjevi slavnosti je bil popotni brevir (duhovniški molitvenik) utaknjen v tujo suknjo. Dotični gospod je proščen, poslati brevir na uredništvo „Mira“.

Listek.

Zaradi pomanjkanja prostora primorani smo bili za prihodnje številko odložiti več dopisov in oni del izvrstnega govora g. poslanca Iv. Hribarja v deželnem zboru Kranjskem, v kterem pojasnjuje žalostne koroške razmere, s posebnim ozirom na nas Slovence. **Uredništvo.**

Loterijske srečke od 29. novembra.

Line	12	7	57	64	47
Trst	17	42	9	54	69

Tržno poročilo.

V Celovcu je biren:		Sladko seno . . .	1 gld. 90 kr
pšenica po . . .	5 gld. 20 kr.	kislo	1 " 60 "
rž	4 " 80 "	slama	1 " 40 "
ječmen	4 " 10 "	meterski cent (100 kil).	
oves	2 " 56 "	Frišen špeh kl. —	gld. 62 kr.
hejda	4 " 45 "	maslo	1 " " "
turšica	3 " 54 "	mast	" " 75 "
pšeno	6 " " "	Navadni voli	100—120 gld.
proso	" " " "	pitani voli . . .	120—190 "
grah	" " " "	junci	60—90 "
repica	1 " 10 "	krave	60—120 "
fižol, rudeči . . .	" " " "	junice	50—80 "
Deteljno seme —	do — gld.	prešički	5—15 "
100 kil.			

Oglasila.

HENRIK ZADNIKAR,

pasar in srebrar

v LJUBLJANI, sv. Petra cesta 17,
se priporoča prečastiti duhovščini in cerkvenim
predstojništvom za izdelovanje vsakovrstne

cerkvene posode

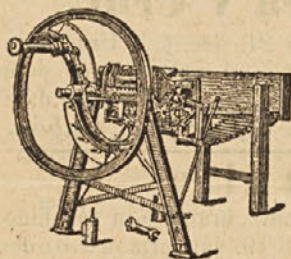
kot monštranc, ciborijev, lepo cizeliranih kelihov,
dalje svečnikov, svetilnic, kadilnic, krasnih lesten-
cev (lustr) izvršenih po najnovejših oblikah in
v vseh slogih, posrebranih in pozlačenih.

Za točno, krasno in pošteno izvršenje naročil
jamči ter zagotavlja p. n. naročnike **najcenejše**
postrežbe.

Popravila sprejema in točno izvršuje.

Poljedelski in šivalni stroji.

Veliko zalogo takih strojev, naročenih iz
tovarne, ima na Koroškem

Konrad Prosch,

v Celovcu

kolodvorske ulice (Bahnhofg.)

Prodaja tudi proti me-
sečnim obrokom, jamči za
blago (stoji dober, da je
dobro) in ima lastno de-
lavnico, kjer polomljene
stroje zopet popravlja.

Cenike pošilja zastonj.

Vino.

Kdor želi **pravega, natornega vina**, ki
je kupljeno iz prve roke od vinogradnikov, naj se
potrudi k meni. Priporočam:

Blatensko vino	po 18 kr. liter.
Abrahamsko vino	24 " "
Rendeško vino	26 " "
Badačonsko vino	32 " "

in veliko zalogo drugih rudečih in belih vin.

Ob enem priporočam svojo **bogato zalogo trža-**
škega (špecerijskega) blaga, ki ga prodajam po
najnižjih cenah.

Amand Prosen,

v kosarnskih ulicah šte. 24 v Celovcu.

Vino!

Ker sem nakupil mnogo vina naravnost pri vino-
gradnikih, zamorem dajati **natorna, črna in**
bela vina po zelo nizkih cenah. S spoštovanjem

Edvard pl. Moser

v Celovcu, stari trg šte. 23.

pripravljena od lekarja PICCOLI-ja
v Ljubljani, je uplívno zdravilo, ki
krepča želodec, mehča, čisti, odpravlja
zlato žilo in odganja gliste.

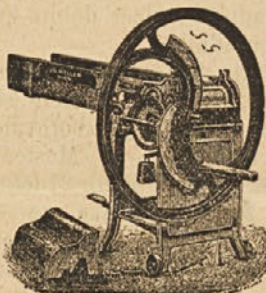
Sestavljena je iz zdravilnih, v rast-
linstvo spadajočih snovij ter ni nikar
drastično učinkujoče, marveč lahko, de-
lovanje organov urejajoče zdravilo, katero
organizmu kar nič ne škoduje, če se
prav delj časa rabi.

Esenco za želodec pošilja izdelo-
vateelj proti poštnemu povzetju v skat-
ljah po 12 steklenic za gl. 1.36; po
24 za gl. 2.60; po 36 za gl. 3.84;
po 44 za gl. 4.26; po 55 za gl. 5.62; po 110 za
gl. 10.30; po 550 za 50 gl.

V steklenicah po 15 kr. prodaja se skoro v vseh
tu- in inozemskih lekarnah. — V Celovcu prodaja
jih lekar Thurnwald in Egger, v Beljaku dr.
Kumpf in Scholz, v Trbižu Siegel.

Vsi stroji za kmetijstvo in vinorejo!

Stiskalnice in mlini za olive,
vinske in sadne stiskalnice, } najnovejša sestava
naprave proti strupeni rosi, } v raznih velikostih.
mlini za grozdje in sadje,

Matilnice, čistilnice in vi-
tala, stroji za ropkanje tur-
šice, sejalniki, orala itd. itd.

Sušilne priprave
za sadje in sočivje,
avtomatično ze-
leno krmo,

stiskalnice za kope,
Škoporeznice v največji izbiri
prodaja izvrstno izgotovljene
in po tovarniških cenah

Ign. Heller,

Dunaj, Praterstrasse 78.

Katalogi in vsako pojasnilo na zahtevanje gratis in franko.

Razprodajalcem najugodnejši pogoji.

Sposobni zastopniki se iščejo ter dobro plačajo.

Kupčijsko naznanilo.

Udano podpisani uljudno priporočam slav-
nemu p. n. občinstvu svojo

bogato zalogo

suknena, modnega in vsakdanjega dru-
zega oblačilnega blaga, vsakovrstne drob-
nine in priprave za krojače, veliko za-
logo flanelastih, posteljnih in prešivnih
(štepanih) odej, kocov za konje itd. vse
po najnižjih cenah. — Visokočastito **duhov-**
ščino opozorujem na svojo bogato zalogo
črnega toskina, peruina in blaga za ta-
larje. Postrežem pošteno in po ceni. — Z
dezele naročeno blago se brž po pošti odpošlje.
Izgledki (muštri) se pošiljajo zastonj in franko.

Z odličnim spoštovanjem

J. Tschernitz

v Dunajskih ulicah v Celovcu.